

ACC. N:R Al. 6495:1-77.

Landskap: Småland Upptecknat av: Per Carlsson
Härad: Södra Måre Adress: Strömby - Klingetorp
Socken: Torsås Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år 1870 i Strömby

Svar på frågehösta H. G. 13, kyrkoqrinn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland Upptecknat av: P. Carlsson
 Härad: Södra Möre Adress: Strömby - Slingetorp
 Socken: Torsås Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1870 i Strömby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

De äldre här på orten har alltid berättat om ett övernaturligt väsen, ibland osynligt, ibland synligt, och i olika skepnader, och som kallades "vauud" (vård), "vauudan" (vården), "hökvauudan" (kyrkvårdare), som vårdade och vaktade kyrka och kyrkogård för fridstörare.

Jag har inte träffat någon gammal person som kunnat ge mig något bestämt bevis på att de sett någonting, men att de hört kan de berätta om en del, vilket jag skall berätta.

Då vår kyrka som för närvarande fins, och som ombyggdes 1777, vilket inte är så väst långt tillbaka i tiden, har äldre personer här i bygden berättat, att då kyrkan byggdes att en levande Luff

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

inmetsades i grunden som "korkraud" och enligt deras starka tro på dyligt, blev det också. I början på artonhundratalet en händelse som enligt de äldres mening är fullkomligt sann, och jag för min del har aldrig betvivlat detta så det berättats av fullt trovärdiga personer.

En yngre person hemma i Stätafly by i Korsås sock. begär sig på sjön som sjöman, en natt under svår storm emellan bergkvarn och bland spolades nämnda sjöman över bord och drunknade. Sent på samma kväll som sjömannen vräktes över bord, kom prästgårdens friga hängående från en bekväm hon besökt i ett ärende, och fick i mörkret se att en mans person hängde på kyrkmuren med benen neråt vägkanten.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

Hon trodde det var en överfull meniska som tentat
kravla sig över muren för att få det lite bekvämare,
och som i fyllan inte visste vad han befann sig.

Hon lyckte synd om honom och sade för sitt
själv, ja skall hjälpa över dig! så gick hon
neri vagbanken och fick tag om benen och lyfte
dem varsamt över muren. Men då blev det
ett sånt förskräckligt oväsen inne på kyrko-
gården, så pigan sprang för livet in på präst-
gården, och in till prästen och ombalade vad
som hänt, och prästen gick ut och lyssnade och hörde
och så oväsendet och gick in och tog på sig kappa
och brage, och tog handboken med sig och gick in
på kyrkogården, och då han såg att det lågen mans-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6495:1-11

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

person på kyrkvatten till synes livlös då han rus-
hade på honom. Kyrjade han läsa de vanliga bes-
grafnings böckerna över den till synes döde mannen
varefter det så småningom blev lyst på kyrkogården,
och utan att göra något vidare vid den döde gick
prästen in och lade sig, så fick de väl se vad de skul-
le göra då det blev dager. Morgonen efter så
fort det blev ljus gick hela prästgårdsfolket in på
kyrkogården för att se vem som afredat de dödas
viloplats, och då låg den döde på samma ställe som förut
en förut, och han igenkändes vara sjömannen från
Slätafly, hans anhöriga fingo bud att deras son funnit
död på kyrkvatten kvällen förut, och de igenkände
honam på kläder och atling, även blocken igenkändes.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6495: 1-11

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

Och så småningom kom det meddelande om från
fartygets kapten att deras son sjöutade över bord
samma kväll som han hittades på kyrkvallen.

Enligt "körkvandans" mening var han inte
värdig att få vila i vigd jord förrän prästen
fått reda på det och de erforderliga böner lästs
av honom för att han skulle få tillstånd att
få vila på vigd mark. Eller kanske "körk-
vandan" opponerade sig mot att han laggades
över kyrkmuren som en själsspilling! Se här
ju inte taget sitt eget liv! Se för i tiden fick
ju inte själsspillningar föras genom kyrkporten,
utan lyftas över kyrkmuren på en obe-
märkt plats. Man vet ju ingenting!

Skriv endast på denna sida!

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Kyrksuppen sitter ju också på klockstapelens
sörnospisa som en väktare och värdare "här-
vård" för kyrkofrid av varje slag det vara må.

"Härkvandan" har kvinnan under sak.

En äldre kvinna från närra delen av socknen
hade varit hos släktingar i södra delen, och
hade således sin väg förbi Lorsa's kyrka.

Då hon var på väg hem igen, gick hon rätt sent
på eftermiddagen från sina släktingar, hon mente
på att det var svalare på kvällen att gå den långa
vägen så det var på sommaren och varmt på dagarna.

Då hon kom till kyrkan var det redan sent,
kyrkogården såg inbjudande ut, hon gick och
sänkade och tillade, jag går värt in och vilor mig lite,

Skriv endast på denna sida!

Landskap: ..... Upptecknat av: .....
 Härad: ..... Adress: .....
 Socken: ..... Berättat av: .....
 Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

mumlade en liten bön om att få sitta och vila sig för nu som först hände hon att hon verkligen var trött! och hennes barnsliga bro styrkte henne i den tron att här kan jag vila trygg.

Hon gick ett godt stycke in på kyrkogården och slog sig ner, här ser de mig inte till vägen tänkte hon, och satte sig tillrätta så bekvämt hon kunde med armbågen stödd mot en gräskudde, hon satt och tänkte på hur många av sina ~~vet~~ vänner och anhöriga som vilade här sin långa trygga sömn.

Och innan hon visste ordet av, sov hon som en sten.

Under natten hade det börjat regna, och då hon vaknade i själva gryningen låg hon inte vid kullen utan vid kyrkportens skyddslänk där det inte

ACC. N:R. M. 6495:1-11

Landskap: ..... Upptecknat av: .....
Härad: ..... Adress: .....
Socken: ..... Berättat av: .....
Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

regnat en droppe på henne, trots att marken
var genomblöt överallt på kyrkogården.

Hon sackade, och bad återigen i sin barnoliga
sja en lifen bön för att hon fått vilad ut i goda
vänners och anhörigas hägn. Och hon hände
sig så utvilad och lätt, så hon tyckte sig kunna
flyga hem. Under tiden hon sov på kullen, hade
hon då det började regna blivit buren av osyn-
liga händer till portskyddet, och konstigt nog
även blivit väckt i rätt tid.

Det finns mycket konstigt mellan himmel och jord
som inte människorna bli kloka på, och som är förborgat,
åtminstone för de lärde, men det finns otaliga bevis för att
något osynligt väsen existerar än i dag, både för kyrka och människor.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: ..... Upptecknat av: .....
 Härad: ..... Adress: .....
 Socken: ..... Berättat av: .....
 Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.

För att skydda sig för spöken, troll, och vättar, och även onda människors anslag, t. ex. då man skulle bygga stuga eller ladugård, gick man till kyrkogården och bad om att få låna ett par små benstumpar eller benknötar hur små som helst, för att gräva ner under syllarna, och helst under dörrar där folk och kreatur gingo mest.

Kloka gummor och gubbar anlätades också för samma ändamål. De mente de skulle få både lycka och tur med allting, och deras tro var så stark på detta skyddsmedel, så det var inte lätt att försöka få dem att tro motsatsen. Allt sådant häseri skedde i smyg, inga utomstående eller tjänstefolk hade den minsta aning om dylikt.

ACC. N:R. M. 6495:1-11

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

77.

Ordet grim finns här i dialekten men inte enbart, i "grimlie", sådes om småbarn som "lipade" (grät. u. grätit.) och sender tiden strökt sig i ansiktet med smutsiga händer så det syntes grå flula strimmar längs kinderna. Då sade de, "de va fult va du å lejje va "grimmette" i ansiktet.

Även om bruna näbboskap fingo mörka strimmar på hoppen, sådes att de var "grimmlia", "grimmetta".

Om en flicka grät, sådes att hon var "grimmi", "grimmett".

Ordet finns även i "grimma", (en halssrem av groft läder som knäptes om halsen på hästar då man ledde eller band dem.

Den har numera kommit ur bruk, för var den allmän.

Det är ju möjligt att dialektordet "grimmlie" härifrån av enflyttade personer från andra håll, där det kanske haft annan bety-

Skriv endast på denna sida!

Hydelse. 10.)